

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretiuul abonamentuluí :	Pretiuul insertiuniloru :	Correspondintiele si banii de prenumeratiune
Pentru Austro-Ungari'a pe ann . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	sè se adreseze la Redactiunea dela
" " " " jum. annu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERIC'A si SCOL'A“
Pentru Romani'a si strainetate pe ann 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu.
" " " " „ j. a. 3 „ 50 „		

Dela congresulu nationalu bisericescu.

Sibiu 1/13 Octobre 1881.

Astadi, dupa celebrarea santei liturghie, urmata de „chiamarea Duhului sant“ la 11^{1/2} óre s'a deschis congresulu prin Escelenti'a Sa Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Mironu Romanulu. Presinti au fost Pr. SS, loru Parinti Episcopi Ioanu Popasu din Caransebesiu, si Ioanu Metianu din Aradu, nu altecum vicariulu archiepiscopu parintele Archimandritu Nicolau Popea si vicariulu episcopescu si presiedinte alu Consistoriului din Oradea-mare, parintele protosincelu Ieroteiu Belesiu.

De notari interimali s'au denumitu, din archidieceasa: Simeonu Popescu, Dr. Eugen Brote, si Petru Trutia; din eparchi'a Aradului: Petru Suciu, Parteniu Cosma, si Dr. Georgiu Pop'a; din dieces'a Caransebesiului: Filip Adam, Ion Rosiu, si Iuliu Novacu.

Deputati presenti au fost 45. éra 47 nã s'au prezentatu inca, dara 15 si-au tramisu mandatele.

Dechiarandu-se deci congresulu de capace a se constitui: toti deputatii presenti s'au impartitu — de dupa eparchii in trei sectiuni de verificare; avend cei din dieces'a Aradului a verificá pre cei din dieces'a Caransebesiului; éra pre aceia, cei din archidieceasa; in fine pre acestia cei din dieces'a Caransebesiului.

De presiedinti in aceste sectiuni s'au ales: Ieroteiu Belesiu, Nicolau Popea, si Alecsandru Ioanovicu; éra de referenti: Georgiu Cratiunescu, Anania Trombitasiu, si Ioanu Rosiu.

Si cu acést'a siedinti'a de astadi s'a incheiatu; prefigendu-se siedinti'a urmatória pre mane diminétia la 11 óre.

Cestiunea vicariloru archierei.

(La adres'a maritului congresu nationalu bisericescu in Sibiu.)

Mari si importante cestiuni astépta resolutiunea loru din partea maritului congresu bisericescu, si intre acestea cea d'antaia si póte cea mai importanta este sistemisarea si introducerea functiunei de vicariu, archiereu langa persón'a Archiepiscopului. Acésta cestiune noua in biseric'a nóstra provinciala fú suscitata antaia data in congresulu din 1878. Ca deputatu congresualu, fara privire la persóne, m'am pronunciat contra institutiunei vicariloru archierei, pentrucá este *anticanonica*, pentrucá *invólve hirotonirea de Episcopi fara eparchie*; apoi dupre canónele bisericéi, *nici unu Episcopu nu póte fi hirotonit fara eparchie*, ér in o eparchie nu potu fi doi Episcopi deodata.

Éta ce scriam in cestiunea acést'a in „Biseric'a si Scól'a“ la inceputulu anului 1879:

„Parintii sinodului ecumenicu din Calcedonu, in canonulu 6 legiuescu urmatórele: „*Nime se nu se hirotonésca absolutu nici presbiteru, nici diaconu, nici altu órecine din tagm'a preotiésca; daca celu ce se hirotonesce nu se va numi deosebi pentru biseric'a vre-unei cetati, ori vreunui satu, martiriu, ori monastiri. Éra in privinti'a celoru ce se hirotonesce absolutu santulu sinodu a hotaritu ca o asemenea hirotonie se fia fora taria, si nicairea se nu póta lucrá spre ocar'a celu ce ii-a hirotonitu.*“

„Intielesulu acestui canonu e claru si lamuritu. Hirotoniile de preoti, si celea de episcopi nu se permitu decatu pentru anumite parochii si anumite diecese. Acést'a e interpretarea ce ni o dau canonistii Balzamonu, Zanara si impreuna cu ei Iosifu Egipteanu. „Nimene, dice acestu din urma, se nu se hirotonésca, decumva nu se va numi loculu si catedr'a, unde se resideze, nici

preotu, nici diaconu, nici altulu óbreare superi-
 oru ori inferioru acestor'a, ci locul lui se fia
 declarat,“¹⁾ In asemenea intielesu se pronun-
 cia si fericitul Siaguna: „Dupa canonulu acest'a
 (6. IV.) nu se iérta in biseric'a nóstra episcopi,
 presbiteri ori diaconi titulari, ci se demanda, ca
 la santirea de episcopu eparchi'a, la santirea de
 preotu ori diaconu, parochi'a se se amintésca in
 rugatiunea de chiamarea duchului santu. De
 aceea, si canonulu acest'a legiuesce, ca toti aceia,
 carii se santiescu de titulari episcopi, ori pres-
 biteri, ori diaconi, se se considere ca nesantiti,
 si hirotoni'a loru se fia fora tarie.“²⁾ Dar afara
 de canonulu amintitu, dice fericitul Siaguna,
 mai arata si insusi ritualulu despre hirotoni'a no-
 ului episcopu, cà la noi episcopii titulari, fora
 eparchie, nu potu fi, càci ritualu nu avemu pen-
 tru santirea vre unui episcopu titulariu.³⁾

„Relativu la aceste dispositiuni canonice,
 órecine póte se reflecteze, cà a instituí archierei
 vicari nu este egal cu a creá episcopi fora
 eparchii, càci ei vor funcioná in eparchiele epis-
 copiloru, langa cari se stabilescu ca vicari.
 Acést'a este o socotintia falsa, càci *archiereii vi-*
cari in realitate nu potu exercitá nici o functiune,
liberu si independentu, in virtutea consacraréi
loru, ci numai ca delagati ai episcopiloru epar-
chioti si inca numai functiunile determinate de
densu, ceea ce nu convine nici cu notiunea de
episcopu, nici cu institutiunea episcopatului! Dar
 cu abstagere dela aceste consideratiuni momon-
 tóse, biseric'a precum nu admite hirotoni'a de
 episcopi fora eparchii, totu asia nu admite ea
 nici se fie doi episcopi in acelasi timpu intr'o
 eparchia, unu principiu, care-si primí sanctiunea
 in conciliulu generalu I. dela Nicea.

„Parintii conciliului Niceanu, avendu a se
 pronunció in respectulu rentórcerei sismaticiloru
 Novatiani in biseric'a ortodocsa, decrelarara in
 canonulu 8, cà, dupa punerea manilor peste ei
 si cetirea rugatiuniloru, cei aflati in cleru se re-
 mana in tagm'a loru; „*ér daca ar vení cineva*
acolo unde este episcopu de biseric'a ortodocsa,
este invederatu cà demnitatea de episcopu va avea
episcopulu bisericeii locale, ér acel'a care de catra
cei curati (novatiani) se numesce episcopu, va
avea numai onorulu de presbiteru, afora daca
episcopulu i-va placea a impartasi pe acel'a de
onorulu numelui episcopescu; si daca nu-i va
placea acést'a, atunci se-i caute unu locu ori de
chorepiscopu, ori de presbiteru, ca se nu fie doi
episcopi intr'o cetate.“ Éta dara principiu
 canonicu, d'a nu se instituí doi episcopi intr'o

eparchia, sanctionatu ca lege! Altfelu, daca n'ar
 fi unu principiu acest'a, nimicu nu impededá si-
 nodulu Niceanu d'a asiediá pe episcopii novati-
 ani, rentorsi la ortodocsia si fora eparchii, ca
 vicari langa episcopii eparchioti. Sinodulu insa
 nu avea se determine aci numai positiunea loru,
 ci din casulu concretu, avea se stabilésca o lege
 generala pentru viitoriu. In acést'a convinu toti ca-
 nonisti bisericeii.

„In Pidalion aflamu urmatórele comentare
 asupra canonului citatu: „Éra Novatianulu celu
 ce mai naiute a fostu episcopu, se aiba pe sin-
 gura cinstea presbiterului, afora numai de va voi
 episcopulu ortodocsu, se aiba si acel'a *cinstea si*
numele golu de episcopu, insu nu si se lucreze
vre-o santita slujba ca episcopu, pentruca se nu
se urmeze necuviinti'a acést'a a fi doi episcopi
intr'una si aceasi cetate.“ Totu in asemenea in-
 tielesu se pronuncia Balsamon, Zonara si Aris-
 ten, sustienendu de-o potriiva principiu cano-
 nicu, ca episcopii Novatiani, fora eparchii, prin
 urmare toti episcopi fora eparchii, se nu aiba
 decâtu onorulu numelui episcopescu, dar si acé-
 st'a numai cu permisiunea episcopiloru eparchioti;
 ér nici decum si dreptulu d'a seversi functiunile
 episcopale, ca se nu apara doi episcopi intr'o
 eparchia: „*Functiones tamen episcopi proprias,*
ne duo unius urbis episcopi sint, nequaquam
exerceat.“ . . . si „*In una enim ecclesia duo non*
*erunt episcopi.“*⁴⁾ Acestu principiu s'a ob-
 servatu totu deuna cu rigóre in guvernamentulu
 bisericeii, la instituirea de episcopi. Abaterile sunt
 considerate ca lucruri necanonice si afara de
 lege. Astfelu, intemplandu-se ca in Roma se fie
 odata doi episcopi Felix si Liberiu, Sozomenu
 obsérva in istori'a sa eclesiastica, cà prevedinti'a
 in scurtu timpu a luatu pe Felix din viétia,
 remanendu singuru Liberu episcopu, ca se nu fie
 desonorata biseric'a Romei, fiindu guvernata de
 doi episcopi in acelasi timpu.⁵⁾ S. Augustin, or-
 dinatu ca episcopu ajutoriu langa betranulu
 episcopu Valeriu in Hiponia, se scusa pentru ne-
 regularitatea acést'a, dicandu cà, nici elu, nici
 Valeriu nu cunoscusera canonulu niceanu, care
 opreste astfelu de hirotoniri: „*In corpore posito,*
beatae memoriae patre et coepiscopo meo sene
Valerio, episcopus ordinatus sum, et sedi cum illo:
quod concilio nicaeno prohibitum fuisse nesciebam,
*nec ipse sciebat.“*⁶⁾

Éca dar causele si temeiturile canonice, pen-
 tru cari este opritu a se instituí intr'o eparchie
 langa Episcopulu eparchiotu unu alu doilea Epis-
 copu vicariu! Dar ceea ce noi, si, in specialu
 maritulu congresu, trebuie se avemu in vedere

1) Pandaect can. t. II. ann. Beveregii, pag. 112.

2) Vedi coment. can. 6 sinod. IV. ecum in Enchiridion;
 si coment. din Pidalion, la acestu locu.

3) Siaguna Drept. can. pag. 118.

4) Pandaect. can. biblioth. Bodlean. t. I. pag. 70.

5) Sozomen Hist. ec. lib. 4, c. 15.

6) S. Aug. epist. 110.

este legea fundamentală, este statutul organic. A lovî în institutiunile canonice ómenii si-au permis adeseori, dar *congresului nu-i este permis a lovî în statutul organic!* Acésta lege fundamentală pe care se baséza constitutiunea noastră bisericească nu scie nimicu, nu amintesc nici cu o iota, despre vicarii arhieriei în dispușetiunile sale speciale. Si nu amintesc pentrucă vicarii arhieriei în biseric'a ortodoxă sunt nu numai anticanonici, dar în biseric'a noastră provincială sunt chiar de prisos, sunt unu felu de *non sensu!* De aceea statutul organic în §. 118 lasă Episcopului respective Archiepiscopului dreptul de-a denumî vicariu sêu locutiitoriu alu sêu esclusive *dintre asesorii de tagm'a preotiesca*; va se dica, dupre statut. organicu, *Episcopulu nici nu pôte instituí altfelu de vicariu, decât unu preotu asesoru!*

În adeveru, dacă întielegem necesitatea, ce pôte avé óre-care Episcopu eparhiotu, respective Archiepiscopulu, de unu vicariu *in spiritualibus*, nu întielegem de felu ce necesitate esiste de așa numitii *vicari in pontificalibus*. Vicarii recunoscuti si admisibili dupre statutul organic sunt vicarii *in spiritualibus*, carii servescu ca organe ausiliare episcopului în exercitarea jurisdicțiunei sale. Ei potu presidá în consistorie si în sínóde: au sfer'a lor de activitate asupra întregii administratiuni ecleziastice, adeca asupra tuturor afacerilor bisericesci în eparhia, afara de acelea, care se cuvine numai singuru Episcopului, precum: a chirotoní, a santí santulu miru si a santí antemisele. Dar acestea sunt atât de pucine si așa de raru se arata trebuint'a pentru seversirea lor, în cât este chiar ridiculos ca espresu pentru astfelu de funcțiuni sê se institue langa cutarele Episcopu unu vicariu Arhieriu, (*vicarius in pontificalibus*) adeca unu altu Episcopu consacratu! Apoi tocmăi de ar subversá necesitatea urgentă în cutare biserică eparhială pentru seversirea unoru funcțiuni rezervate Episcopului, precum a hirotoní preoti, acestea fara vre-o scadere si jicnire a canónelor le potu seversí Episcopii din eparchiele vecine. Acést'a este practic'a ce s'a urmatu totdeuna în biseric'a ortodoxă a resaritului, o practică în deplina conformitate cu principiile dreptului canonicu!

În sfersitu, dacă cu tóte acestea, se vor aflá ómeni rivnindu pentru ca în postulu de vicariu Archiepiscopescu se se institue unu arhieriu sêu episcopu consacratu, alesu prin sinodulu archidieceșanu, ceremu dela acesti zelosi se ne spuna, ce pozițiune si ce felu de jurisdicțiune cugeta densii a asigurá viitoriului vicariu arhieriu? Dupre sciintia pozitivă a dreptului canonicu si chiar dupre statutul nostru organicu,

instituirea de vicariu este dreptulu necontestabilu alu episcopului. Căci vicariulu nu este alta decât unu alter ego alu episcopului diecesanu. Elu prin urmare nici nu are jurisdicțiune ordinară (jurisdictio ordinaria) ci numai o jurisdicțiune delegată sêu transmisă (mandata et vicaria). Si o astfelu de jurisdicțiune ori-cand se pôte revocá, ori pôte se inceteze chiar de sine, cand devine în vacanția scaunulu episcopescu, pentrucă unu episcopu nu pôte prejudecá drepturiloru altui episcopu urmatoriu, de a-si alege liberu pre vicariulu sêu.

Dar ceea ce ne inspira ingrigiri serióse si trebuie se inspire la totu romanulu ortodoxu, jalusu de viitoriulu biserică sale, este că prin introducerea unei funcțiuni nouă, că acést'a în organismulu biserică, trebuie se urmeze necesar-minte unele schimbări în Statutul organicu. Si astadi mai vertosu, este fórtu periculosu a încercá se ne atingem de temel'i a constitutiunei nóstre!

V. Mangra.

Epistótele unui parochu betranu.

IV.

Iubite Nepóte!

Ti-am promis că în epistol'a cea mai de aprópe Ti-voiu descrie nacazulu meu cu arenda-siulu. Caută se facu abatere dela propusulu acést'a din cuviósa pricina. Anume am întielesu că epistótele mele de mai înainte se pórtă din mana în mana printre carturarii nostri si preotii teneri, notarii si invetiatorii le critica sêu mai bine disu le colporta din gura în gura cu scopulu d'a me timbrá de rectionariu, carele me legu de trecutu ca orbulu de gardu si carele în presinte nu aflu nemica bunu; ba unu domnu notariu merse sí mai departe si cu sil'a voiesce a intarí, că eu asupra lui asiú fi scrisu epistol'a adóu'a, că — dice — densulu e fiu de preotu si nu ambla la biserică, a fostu scosu din oficiu dar érași repusu (înse precum se vede — neindreptatu); nisce preoti la o inmormentare de curendu si-bateau jocu de mine, — precum audu, aru fi disu în tandala: „nu faceti glume, ca nu cumva se ve audie betranulu jurnalistu“; dar mai tare m'a nacajitu unu invetiariu posnasiu, carele într'o petrecere intariá, că eu asiú fi batjocoritu asupra corpului didacticu si déca m'ar scí cine sum, nu s'ar lasá pana-ce așa betranu nu m'ar dedá cu polunoj-nit'a serbésca din manastirea Bodrogului.

Poftimu! Aperete Ddieu de sila! Pana acumă publiculu nu me cunósce cine se fiu eu „parochulu betranu“ si éta câte trebuie se-mi audu în urma; dapoi anca déca me voru cunósce ómenii mei! — Dicu dio! — ar trebui se me for-

tificu mai vertosu de câtu tiarulu muscalescu dinaintea nihilistiloru! — Apoi Iubite Nepôte! déca ar fi adeverate ce se nascocescu in urm'a mea, dar ce se vedi! nisce bêrfele, trénc'a-flénc'a. — Eu nici decum nu am voitu a atinge pre toti preotii teneri, câti ii avemu, numai pre acei'a, caror'a li uritu de portulu nostru, de uniform'a nôstra, cari se impéna cu pene straine, caror'a nu li place potcapiulu, breulu venetu, pelari'a prescisa, reverend'a deasupra (grec'a), barb'a si perulu lungu. Sustienu si acuma ceea ce am disu si intrebú: pentru-ce s'au si facutu ei preoti ortodosi? mai bine se se fi facutu advocati séu dirigatori civili ori preoti de alta lege. — M'am espectoratu numai asupra acelorn preoti, cari fiindu cu mine la inmormentarea lui pop'a Ioana — fia iertatu — densii se semtiau ca si la o nunta séu la o veselia de casa. Apoi ori se va superá cineva ori ba, diu si acuma cà nu li-a statu bine si poporulu ii-a judecatu. Ti-mai amintescu Iubite Nepôte! despre unu locu, unde se facu terguri si la tôte tergurile suntu ca din oficiu toti preotii de prin pregiuru; ai dice cà au venitu ca se vendie ori se cumpere ceva? — Ba, ei au venitu simplu „la tergu“, au intratu in birtulu (càrcim'a, fagadaulu) celu mare si au beutu pana sér'a, tergulu deci n'a trecut fara ei. — Poruncescu mancari de fructu in dile de postu la vederea si spre scandalisarea crestiniloru, poruncescu lautariloru a dice un'a „romanésca.“ — Sermana nationalitate! cum se manifesta ea — in birturi!! Dio, mare bravura! — Vedit' ai Iubite Nepôte vr'unu preotu de alta religiune se faca lucruri de aceste? Asia dara se nu se manie nimenea, cà numai adeverulu am graitu si nici acest'a nu de totu.

Socotescu dara cà n'am meritatu dela preotii „moderni“ séu „dupa spiritulu timpului“ — epitétulu de „reactionariu“. Eu me legu de trecut, nunumai pentrucà sum om vechiu, ei si pentrucà ronduelile de atuncia le aflu mai bune: noi preotii betrani d. es. nu intrelasamu a face vecerni'a séu lithi'a in serbatori, tain'a stului miru pentru o lume n'am potea-o administrá cu oleiu santitu de noi, precum facu acést'a unii preoti „moderni“ — déca si mergemu la vr'unu tergu, nu intramu in birtu, pentrucà suntemu „mojiei“ si nu pricepemu „spiritulu timpului“. Si-apoi ei se mira, cà a scapatatu preotnlu din védia, cà poporulu nu postesce, cà nu dà preotului cinstea. — Fiindu eu Consistoriului, — nu li-asii aratá nici odata facia vesela.

Se trecemu acum la notariulu celu crescutu cu prescura. Densulu inca s'a amaritu; ei, si cu notarii in diu'a de astadi nu prea glumescu ómenii, ba nici insusi preotii. Mai vertosu noi preotii betrani am avea pricina d'a ne supera pre

notari, pentrucà purceii, mneii si puii apoi vinulu celu nou si totu feliulu de pârga astadi mergu la notari si nu la preotu, dupa cum erá datina mai dedemultu. Dar n'avemu ce face, astadi densii suntu stepanii dilei; precum facu densii asia e facutu pentrucà se au bine cu altii mai mari de câtu ei. Câtu va tiené acést'a — nu sciu. Eu am vediutu multe stramutari in lume si asia credu cà nici acést'a ronduéla nu pôte se tiena multu, candu apoi mneii si puii se voru mutá cu o casa mai departe. Nu cugete inse careva preotu teneru ca acei'a voru veni la noi, nu; se avemu numai grija bine de prescura, ca baremu de acést'a se nu ne scapamu. Notarii romani din a loru parte anca aru trebú se caute preteni'a preotiloru chiar pentrucà vremile suntu schimbatióse; se nu semene acuma venturi, cà voru secerá ventóse si vicole.

Dar am disu cà mai mare nacazu mi-a casionatu invetiatoriulu cu amenintiarea cà nu s'ar opri cu mine pana la Bodrogu. Acest'a anca e dupa „spiritulu timpului“ de astadi. — D'apoi ce reu am disu eu despre „corpulu didacticu?“ M'am nacajitu asupra invetiatoriului, carele s'a fost radicatu in capulu meu in locu se me cinstésca ca pre unu preotu si facatoriu de bine alu lui. Am laudatu pre altulu, acarui'a portare mi-convine. — Invetiatorii nostri n'aru fi rei invetiatori, ii strica inse „spiritulu timpului“ pre multi dintre ei, cari adeca viséza visuri de auru si apoi nu le potu realisá. Am cetitu cà guvernulu din Romani'a a prescisu uniforma de cióreci pentru invetiatori; între ai nostri sunt invetiatori si de acei'a, cari credu, cà sciinti'a e intr'unu locu cu pantalonii si cu pelari'a incordata. Suntu invetiatori, cari déca n'aru amblá cu camisiu lungu pe strada si prin terguri, nici nu s'ar considerá pre sine din deplinu cualificati; mai vertosu inse trebue se védia acést'a elevii din scóla si ómenii cari vinu la biserica, ca se fia lucrulu deplinu. — Mai siodu inse mi de unulu carele la inceputu nu aducea colaculu din pomana socotindu, cà-lu voru tramite casnici, — de unu timpu incócia inse vediendu cà colaculu soscesce dejmitu — insusi lu pune subsuóra si-lu aduce fara sfiéla acasa. Invetiatoriulu actualu din scól'a nôstra nu m'ar lasá se mergu la Bodrogu pentrucà l'am dedatu la multe bune; asia de es. — la inceputulu anului ambla prin comuna d'a conscrie baietii scolari si nu iese nici dintr'o casa, fara ca se nu scótia câte unu fuioru, séu fasóle, crómpe ori alta-ceva; in totu anulu indemnu vrocativa dintre parinti se platésca invetiatoriului câte optu florini, ca pruncii loru se invetie glasurele, ceea-ce sporesce venitul invetiatoriului s. a. Plat'a lui nu e prea mare, dar n'ar schimbá cu altulu, ce are indoita, pentru cà e mai bine

la noi. Eu nu pretindu dela densulu nemica alta, decâtu se se tienă de scóla si de biserica si multiamu Dómne! că e bine, n'avemu vorbe slabe între olalta.

Acum Iubite Nepóte! me vei întielege pen-truce am facutu digresiunea cu epistól'a acést'a si deci Ti-promitu că numai in epistól'a cea mai de-aprópe me voiu potea ocupá de arendasiulu, de nu l'asiu fi cunoscutu nici odata.

Salutare cordiala!

Bibliotecele protopresviterale.

In fói'a „Aurora Romana“ ce apare in Cerna-tiu aflamu urmatórele sciri imbucuratóre:

Preutimea nóstra bucovinéna se misca, — si se misca spre binele seu si alu poporului nostru, imi-tandu prea demnulu exemplu alu Archipastoriului seu, carele este neadormitu intru ingrijirea turmei sale si implinirea prea innaltei sale chiamari.

Lips'a biblioteceloru protopresviterale in Archi-dieces'a Bucovinei s'a simtitu deja de multu si de catra toti s'a recunoscutu imperiós'a necesitate a in-fiintiarrii lor. *Astadi inse a devenitu ea chiar cauza de onóre pentru intrég'a nóstra preutime.* Salutamu deci cu deosebita bucuria apelulu de mai josu, carele cercu-léza chiar acuma in protopresviteri'a Cernautiloru:

Prea onoratiloru frati!

„Domnulu a asediatu preuti'a, pentru ca se deosebésca ce este curatu, de ceea ce este necuratu si pentru ca se invetie pre poporulu seu legea.¹⁾ „Preutiloru!“ — dice Domnulu — „buzele vóstre se conserve sciinti'a; din gur'a vóstra voru culege le-gea, pentru-că sunteti angerii Domnului atotu-ti-itoriu.“²⁾

Dar îndetorirea de a avé sciinti'a legi si a invetia-turei este la preuti'a evangelica mai santa si mai rigorósa, căci dice Domnulu nostru Is. Chrs. aposto-liloru sei: „Vóue ve este datu a cunósce misteriele imperatiei lui Dumnedieu.“³⁾ Éra s. apostolu Pavelu impune lui Timoteiu, pre care-lu asiediase Episcopu in Efesu, se mediteze asupra lucrurilor celoru sante si se stee la invetiatura.⁴⁾

In adeveru nu-i nici o ocupatiune între ómeni, care se nu céra nisce cunoscintie positive spre a fi implinita cum se cuvine. Ocupatiunea preutiei, care dupa s. Grigorie N. este art'a arteloru, este dregato-ri'a cea mai innalta si mai insemnata si nu póte fi condusa bine, decât cu cunoscintie intinse si pro-funde.

Preuti'a adeca, este instituita spre a perpetuá, a propagá si a intari religiunea, legatur a dintre omu si Dumnedieu; este deci conservatoriulu inve-tiaturii si scutululu moralei crestine. Cum se-si impli-nésca ea inse asta misiune dupla, necunoscendu mai intaiu obiectulu seu?

Cum se practiseze si se respendésca ea adeve-ruri si regule morale — nesciindu-le in sa-si? Omulu nu póte face, decât ceea ce scie, si nu póte dá, de-cát ceea ce are.

Preutulu nesciutoriú, pusu in fati'a innaltei sale chiamari, devine obiectu de dispretiu. Si apoi nici nu s'a vediatu, ca se póta conduce orbu pre orbu, căci amendoi cadu in grópa.⁵⁾

Nefericitii parochieni ai preutului fara invetia-tura dormu somnulu mortii, continua a remané fiii pecatului, éra preutulu se face vinovatu innaintea lui Dumnedieu si a ómeniloru, căci insarcinatu cum este de Domnulu: a purtá chiei'a sciintiei, nu numai că nu intra in sa-si in ea, dar o tiene incuiata si altora.⁶⁾

Prooculu Isai'a elu numesce pre pastoriulu fara sciintia reteditu in caile sale, ílu numesce pa-dia órba, căne mutu ce nu scie latra.⁷⁾

Dara nesciinti'a preutului nu va remané fara resbunare, ea va fi trasa innaintea innáltului tribu-nalu si va fi condamnata.⁸⁾ Acést'a o intaresce si s. apostolu Pavelu, cand dice: „Celu ce nu cunósce, necunoscutu va fi.“⁹⁾

Urméza deci pentru pastoriulu sufletescu inda-torinti'a strinsa si nedesputabila — se se introduca in sciintiele starii si ocupatiuniloru sale, si anume prin studiu ne-interruptu; căci cine nu invatia ne-interruptu, acela uita si perde dintr'ale sale, cum perde si celu ce nu castiga.

Studiulu rationatu luminéza mintea, largesce cerculu vederii, intaresce facultatile. Pentru acést'a preutulu cu studiu este cautatu si fórtie respectatu.

Éta fratiloru, argumentulu puternic, de ce tre-bue se ni infintiamu biblioteci protopresviterale! Ele sunt menite a ne inlesni studiulu si aprofundarea in sciintiele, ce se ceru dela noi. Suntemu fórtie intar-diati pe calea acést'a si cauta se ne grabimu pasulu. Deci se nu ne cada greu a contribuí pentru biblio-tec'a nóstra. Si de-o camdata se contribuimu macar conformu conclusului conferintiei nóstre pastorale din anulu 1876, dandu anualu fie-care parochu câte 2 fl. v. a., éra cooperatorii câte 1 fl. v. a.

Comitetulu instituitu de Santiele Vóstre este gata a primí quotele aceste si a le administrá ame-suratu instructiunii acceptate in conferinti'a pasto-rala din anulu 1877.

Avendu in vedere, că existenti'a si intrebui-niarea biblioteceloru sunt o mesura sigura a cultu-rei unui poporu seu a unei stari, ne vomu bucurá fórtie multu, daca apelulu de fatia va avé resultatulu doritu, căci elu va fi unu semnu de aspiratiune la cultura.

Unu cuventu seriosu la inceputulu anului scolasticu,

rostitu in adunarea generala a reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din tractulu Lipovei la 4/16 septembrie a. c.

Pe falniculu drapelu ce astadi cu mandrie fal-faie in mediloculu Europei, sta scrisu cu litere mari si aurite: „sciintia si cultura.“ Da! Sciinti'a si cul-tur'a suna vócea timpului presinte din tóte coltiurile

1) Lev. X, 9—11,
2) Mal. II. 6—7.
3) Luc'a VIII. 10.
4) I. Tim. 15—16,

5) Mat. XV. 14;
6) Luc'a XI. 52;
7) Isai'a L. VI. 10—11:
8) Iovu XIX; 1:
9) I. Cor. XIV. 38:

lumei; pentru-că aceste sunt armele cele mai puternice si ne-invinse.

Timpulu, legea, biseric'a, natiunea si ne-ajunsurile năstre materiale, tóte aceste reclama cu vóce inalta si puternica luminarea poporului, prevediendu că numai acést'a ilu-va scapá de mórtea eterna séu vecinica.

Toti acesti factori de mai nainte pretindu ca intunereculu ce domnesce popórele dela inceputulu lumiei, se dispara de odata si in timpulu celu mai scurtu.

Marétia si grea este inse chiamarea celoru ce se ocupa cu instructiunea si educatiunea poporului! Acum ori nici odata e timpulu se luptam lupt'a luminei contra intunerecului, lupt'a adeverului contra mintiunei, lupt'a vietii contra mortii! Acum ori neci odata dicu, e timpulu, se se inarmeze de nou cu arme nóua si corespundietóre timpului, toti barbati de scóla, si cu deosebire noi invetiatorii scóleloru poporale, cari avem sublim'a, dar ne multiamitórea chiamare, de a respandi lumina intre poporu, si a premerge cu faci'a cea luminósa prin intunereculu celu secularu, ca se potemu esi invingatori cu óstea concrediuta conducerei năstre; fatia cu ne sciinti'a, fatia cu intunereculu, fatia cu acesti inimici tari la capu!

Abia credu se se mai afle vr'unu sufletu de omu cu minte sanetósa, care se póta trage la indoéla folosulu celu mare alu invetiaturei, ma eu sum de aceea firma convingere, că si poporulu năstru inca au inceputu a simti caldura radielor a acestui sóre alu timpului, si elu a inceputu dicu, a se convinge că luminarea lui astadi e chiar asia de necesaria, ca si pana de tóte dilele.

Pentru-că fara lumina nu este viétia, căci precum fie-care planta nisuesce a se întórce spre sóre, de unde-i vine viétia, fara de care nu póte esiste, — asia si sufletulu, mintea si inima omului, este destinata dela creatoriulu, ca se nisuesca spre luminare si intieptiune.

Au ce vor se dica cuvintele rescumperatoriuului nostru Isusu Chistosu, de catu: „Fi-ti deseversiti, că si Tatalu vostru celu din ceriuri deseversitu este.“!

In fine dupa cele premise, imi incheiu modestulu meu cuventu, cu aceea oftare ferbinte din inima, ca bunulu Ddiu, — carele proteje tóte lucrurile bune din lume — se bine cuvinteze si incoroneze tóte pasurile si lucrarile reuniunei năstre cu succesulu celu mai doritu!

Georgiu Bocu
invetiatoriu.

D i v e r s e .

* **Cartile bisericesci romane.** Regulamentulu privitoriu la revidarea si editarea cartiloru bisericesci in Romani'a s'a sanctionatu, ne spune „Resboiu.“ Aceste carti se voru tipari atát cu litere latine, cât si cu litere cirilice dupa cum trebuinti'a va cere. Ortografi'a cartiloru cu litere latine va fi cea adoptata de academi'a romana. Sinodulu inse póte face óre-cari imbnataturi ortografice in folosulu esactei transcrieri a ortografiei cirilice si a pronuntiei limbei. Ér pentru cartile cu litere cirilice va servi de norma ortografi'a esistentă in cartile aflatóre acuma in usulu bisericiei romane, si anume in cartile tiparite in manastirea Neamtiiului. Se va institui unu comi-

tetu compusu din persóne competente, posedendu cu-noscintiele teologice si limbistice necesare la traducerea cartiloru bisericesci din limbile in cari au fost ele scrise si din cari s'au tradusu in limb'a năstra, spre a puté verificá acele traduceri si a le perfectioná unde trebuinti'a va cere.

* **Himen.** Tenerulu *Iosifu Hadanu*, a incredintiatu de socia pe Dsiór'a *Cornelia Nestoru* fiic'a Dlui invetiatoriu Ioanichie Nestoru din Batta. Celebrarea cunniei se va tiené in 11 Octomvre st. v. a. c., in Biserica gr. or. din locu. Le dorimu viétia fericita!

* **Multiamita publica** se esprima Ilustrei Dóme baronés'a Simeonu Sinai carea mahnita fiindu de miseri'a locuitoriloru comunitatii *Hodosiu* (cottulu Timisiului), la intrevenirea administratorulu parochialu Mihailu Rubinoviciu, a binevoita a oferí din propri'a sa avere pentru repararea s. bisericii gr. or. de acolo o suma de 211 fl. 26 cr. v. a.

* **Apelu la publiculu romannu.** Inainte cu cincisprediece ani am publicatu o brosiura de incercari poetice. Din cele ce am scrisu de atanci, n'am datu la lumina nici o culegere. Deci nu voiu fidóra nemo-destu că dupa unu intervalu atát de lungu imi ieu voia se punu iérasu sub tipariu unu volumu. Acést'a va continé bucati alese din cele ce am publicatu de atanci si va purtá titlulu: „LIRA MEA.“ La acésta lucrare am onórea deschide prenumeratiune, cerend binevoitoriulu spriginu alu ono: ab. publicu. Cartea va fi de 15—17 cóle, hartia cea mai fina de velin, editiune de lusu. Pretiulu unui esemplaru brosiatu 2 fl., legatu pomposu 3 fl. Banii de prenumeratiune sunt a se tramite pana la 5 novembre st. n. Atunci opulu se va pune sub tipariu si va aparé pana in 15 decembre, spre a puté intrebuintiá dreptu cadon de Craciunu séu de anulu nou. Colectanti vor primi, dupa 10 esemplare unulu, in semnu de multiamita. *Oradca-mare* 12 octombre 1881. *Iosif Vulcanu*.

* **Sultanulu si templulu lui Solomon.** Se scrie din Ierusalimu catra foile turcesci, că Sultanulu a datu ordinu se se restaureze remasitiile templulu lui Solomon, se se curetie de burueni si ruine loculu din fati'a templulu, dandu-i-se astfelu unu aspectu mai placutu. In acelu locu se afla si moscheea lui Omeru, care dispune de unu venitu de peste 370,000 franci. Acést'a suma, ce pana acuma se trimitea la Constantinopolu, se va intrebuintiá de asta data pentru lucrarile de restauratiune. Deja Sultanulu Abdul-Aziz a fostu hoterítu se se incépa aceste lucrari când cu ocazia vizitei lui Francisu Iosifu in orasulu sacru. Când anulu acést'a mostenitoriulu Austriei vizitá mormentulu lui Crist, guvernatorulu din Ierusalimu, Reut-pasa vediu că acestu locu se afla intr'o stare trista. Elu raportá la Stambulu si de aceea Sultanulu a ordonat, ca lucrarile de reparatie se se rencépa seriosu si imediatu. Doi delegati ai Portei, Seridu si Naif-Efendi voru supraveghia lucrarile.

Notitie Bibliografice.

1. A. esitu de sub tipariu: „*Elemente de Istoria Naturala*“ pentru scólele poporale de *Dr. Daniil P. Barcianu*. In 3 cursuri. Cursulu I. Cu numeróse ilustratiuni intercalate in textu. Sibiu. 1881 Tipariulu tipografiei archidiecesane. Cursulu II. si III. precum si o manuducere pentru invetiatori vor aparé in decursulu anului. (Pretiulu?) Lips'a unei carti didactice, din istori'a naturala, in scólele năstre erá de multu simtita, si Dlu Dr. Barcianu are meritiulu „“

numai d'a fi suplinitu acésta lipsa, ci si acelu meritu cá a datu o buna carte didactica in manile copiiloru de scóla! Recomandam dara cu deadinsulu invetiatoriloru nostri avantajósa opera a Dlui Barcianu.

2. A aparutu de sub tipariu; „*Gramatic'a limbei romane*, intocmita pentru scólele secundarie de *Nicolau Piltia*, profesoru la gimnasiulu romanu gr. or. din Brasiovu. Editur'a tipografiei Alexi. Brasiovu Tipariulu tipografiei Alexi. 1881. (Pretiu?)

3. A esitu de sub tipariu: „*Logica*“ compusa de *Iosif Fericianu*, profesoru la gimnasiulu romanu din Brasiovu Pretiu 2 fl. v. a. Editur'a autorului in Brasiovu.

Nr. 2133/534. scol.

Insciintiare.

Aureliu Craiovanu invetiatoriu din Ghirocu, de nascere din B. Comlosiu, a perdutu testimoniulu seu preparandialu estradatu in 1870 dela preparandi'a rom. din Aradu, testimoniulu de califeatiune estradatu in 1871 dela Consistoriuulu rom. ort. din Aradu, si decretulu de invetiatoriu in Ghirocu estradatu de disulu Consistoriu sub 25. Aug. 1877. Nr. 1678/516. scol., cari ambe testimonie perdate, si decretulu perdutu se dechiara prin acést'a de nimicite.

Aradu, 22. Septemvre 1881.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatoréscu gr. or. din *Aldesci* inspectoratulu Buteiloru prin acést'a se escrie concursu pana la 14. *Octombro a. c.* in carea di va fi si alegerea, avendu recurentii in restimpulu acést'a a si substerne recursele sale pe calea oficiulu inspectoratulu cercuale — subscrisulu comitetu si a se presentá vre-o data in biserica naintea alegatoriloru. — Venibele impreunate de acést'a statiune suntu: 130 fl. salariu anualu, 8 sinici de bucate, 8 stengini de lemne, $\frac{1}{2}$ sesiune pamentu fenatiu, cuartiru cu gradina. — Aldesci, la 2 Septembre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine. **Constantinu Gurbanu** protoprosbiteru insp. cerc. de scóla.

Conformu decisiunei Ven. Consist. alu Caransebesiulu de dto. 18. Augustu a. c. Nr. 577 B. se escrie concursu pentru postulu de capelanu pre langa betrenulu si neputinciosulu parochu Lazar Tiapu din *Zorlentiu-mare*, in protop. Lugosiulu, cottulu Carasiu-Severinu, cu terminu de 30 dile dela prim'a publicare.

Emolumintele suntu: 14 jugere pamentu aratoriu 5 jugere fenatiu, 3 pasione si 5 tufisiu, birulu preotiescu dela 85 case a 15 oche si venitu stolaru de 45 fl.

Recurentii au a-si adresá recursele instruate in sensulu statut. org. bis. catra on. sinodu parochialu

gr. or. din *Zorlentiu-mare* si alu tramite Dlui protop. Georgiu Pesteanu in Lugosiu.

Zorlentiu-mare, 22. Sept. 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu.

Pentru deplinirea postulu de invetiatoriu la scól'a gr. or. din comun'a *Vadasu*, se escrie concursu cu terminu de alegere pe 26 *Octomvre st. v. a. c.*

Emolumintele suntu:

- a) in bani gata 100 fl.
- b) 18 cubule de bucate parte grâu parte cucurudiu.
- c) 12° de lemne din care are a se incaldi si scól'a.
- d) 2 patrare de pamentu adi in valóre de 20 jugere.
- e) dela inmormentari mari 1 fl. dela mici 50 cr.
- f) dreptulu de pascutu 14 capete vite mari.
- g) 8 fl. pentru incalditulu scolei.
- h) pentru conferintie 3 fl. la di.
- i) cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimitte recursurile Inspectorulu cercualu Mihaiu Sturza in Sepreusiu pana in 19 *Octomvre* adresate comitetulu parochialu din *Vadasu*, si in vre-o *Duminea* séu serbatóre a-se presentá in biserica de acolo pentru de a-si aretá desteritatea in tipicu si cantari.

Vadasu, 28. Septemvre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu Inspectoru cercualu de scóle.

Conformu decisiunei Venerabilulu Consistoriu dtto 20 Augustu a. c. Nr. 286 S. pentru ocuparea postulu invetiatorescu dela *Classa a II. a scolei confesionale gr. or. rom. din Comun'a Banlocu*, protopresbiteratulu Ciacovei, Comitatu Torontalu se deschide de nou concursu pana la 26 *Octombro st. v. a. c.*, in carea di se va tienea si alegerea.

Emolumintele suntu:

- a) In bani gata 130 fl.
- b) de lemne in sum'a de 20 fl. 20 cr.
- c) Pentru lumini si sare 5 fl. 80 cr.
- d) Pausialu 8 fl.
la olalta in bani gata. 146 fl.
In naturale.
- e) 40 meti grau a 3 fl. 120 fl.
- f) 20 meti de cucurudiu a 2 fl. 40 fl.
Sum'a totala 324 fl. v. a.

Afara de aceste mai are:

g) venitu dela 2 jugere de pamentu aratoriu, h) cortelu liberu cu gradina de legumi, i) paie de incalditu catu va cere trebuinti'a si k) tacsele dela inmormentari de cate 33 cr.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati asi trimitte recursele loru instruate in sensulu stat. org: bis: adresate catra comitetulu parochialu, — a-le tramite oficiulu protopresbiteratulu in *Obadu* per Ciacova.

Banlocu 27. Septemcre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu adminis protopopescu: **Pavelu Iancu.**

Pre basa decisului venerabilului consistoriu Caransebesianu de dto. 18/30 Augustu a. c. Nr. 432 B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei denenita vacanta prin resignarea parochului Nicolae Ottonoga din comun'a *Seleusiu*, cottulu Torontalu, Protopresbiteratu Panciovei cu terminu de alegere pe **26 Octomvre (7 Noembre) 1881.**

Emolumintele sunt: 34 jugere pamentu si stola indatinata carea computata face 600 fl. pe anu; unde alesulu administratoru parochialu va fi deobligatu sus amintitului parochu resignatu, pana se va afla elu in viétia ai da jumetate din pamentu, biru si stola.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia cu obligamentulu acest'a sunt avisati a-si tremite recursele sale instruate in sensulu statutului organicu comitetului parochialu adresate la Dlu Avramu Murgu parochu in Petrovasello per Alibunar, cá la plenepotentiatulu Protopresbiterului Districtualu pana in 24 Octomvre (5 Noembre) a. c.

Seleusiu in 24 Sept. 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Protopresbiterulu Districtualu.

Avramu Murgu m. p.

parochu ca plenip. alu protopresb. Districtualu.

Pre statiunea parochiala gr. or. din *Hodosiu*, protopresbiteratu Lipovei, cu acésta se deschide concursu cu terminu de alegere pre **11 Octomvre 1881 s. v.**

Emolumintele sunt: 1 sesiune pamentu aratoriu si fanatia; quartiru liberu cu gradina; dela fiesce care cununie 4 fl. dela fiescecare inmormentare preste 7 ani 3 fl. pana la 7 ani 1 fl. dela fiescecare molitva 20 cr: dela 84 case, defiescecare Nr. de casa 31 litre bucate, jumetate grau, jumetate cucurudiu.

Doritorii de a ocupa acestu postu, suntu avisati asi adresa recursele lor instruite conformu statutului organicu, subscrisului comitetu parochialu si a le asterne Reverendissimulni Domnu protopresviteru tractualu.

Dela competenti se recere, ca se posiéda testimoniu de calificatiune, si pana la alegere, se se presentedie la sft. biserica intru vreun'a dumineca, spre asi areta desteritatea in cantari.

Hodosiu la 14. Septemvre 1881. st. v.

Aureliu Popescu m. p.

presied. com. par.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** protop.

Pentru ocuparea postului de profesor de limb'a romanésca, magiara si germana la institutulu pedagogicu diecesanu in *Caransebesiu*, se publica concursu cu terminu pana la **15/27 Octomvre a. c.**

Cu acestu postu este impreunatu pentru anulu intaiu de proba, unu salariu de 600 fl. si 200 fl. pentru cortelu; éra dupa decurgerea acestui anu depunendu respectivulu profesor cu succesu esamenulu

de calificatiune si devenindu astfeliu profesor de definitivu, primesce dreptu salariu de 800 fl. si 200 fl. pentru cortelu.

Competentii au se alature la petitiile lor:

1) Atestatu de botezu spre a documenta cá suntu romani gr. or.

2) Atestatu de maturitate.

3) Atestatatu despre absolvarea unui cursu mai inaltu de pedagogie.

4) In lipsa atestatului de sub 3., atestatu sau absolutoriu dela facultatea filosofica sau si dela alta facultate.

5) decumva au fostu undeva aplicati, se produca atestatu despre pracsu de pana aci.

Competentii trebuie se aiba deplina cunoscintia si desteritate in tóte trei limbele in vorbire si in scriere si cu deosebire in limba romanésca si magiara

Petitiile se adreseaza catra Consistoriulu diecesanu gr. or. in Caransebesiu.

Caransebesiu din sedintia consistoriala tinuta in 10/22 Septemvre 1881.

Episcopulu diecesanu:

Ioanu Popasu.

Conformu Ordinatiunei Vener. Consistoriu eparochialu din 27. Augustu a. c. Nr. 1885. B. pentru indeplinirea parochiei vacante din *Cumlausiu*, (Szt. Anna vechie) cu acésta se deschide concursu cu terminu de alegere pe **26 Octomvre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt urmatórele: 1) In rescumpararea birului si a tacselor pentru functiunile preotiesci contractualminte stipulate, unu salariu fiesu anualu dela comuna politica in numerariu de 420 fl. v. a., primita in 4 rate. — 2) Folosirea unei sesiuni de pamentu, constatátore aprosimative din 32 jugere a, 1200 respective 24 jugere catastrale, care anualminte póte aduce unu venitu de 412 fl. v. a., si pentru competintia de pasiunaritu 36 fl. v. a., asia si folosirea unui intravilanu golu constatatoriu din 800 st. pentru cari respectivulu parochu are datorintia de a subporta greomintele respective darile.

Tóte acestea venite laolalta, fara detragerea greomintelor, dau la anu o suma de 868 fl. v. a.

Conformu acestui salariu, parochi'a fiindu de clas'a I-ma doritorii de a ocupá acést'a parochie au a documenta Cvalificatiunea receruta la acést'a parochia in intielesulu §-lui 15 din Regulamentulu congresualu pentru parochii. — Sunt datori totu deodata recursele lor ale tramite instruite dupa presrisele stat. organicu si Regulamentulu congresualu, pana la terminulu susu defiptu, — adresate comitetului parochialu, — Domnului Protopopu tractualu **P e t r u C h i r i l e s c u** in Kétegyháza, avendu totu deodata, pana la alegere a-se presentá in sant'a biserica din locu, spre a-si areta desteritatea sa in cantari si cuventari.

Datu in Cumlausiu, 13. Septemvre 1881.

In contielegere cu comitetulu parochialu,

Petru Chirilescu, m. p.

protoprea. Chisincului.